

Del 1

Allmänt förhållningssätt som gäst i naturen

Vi orienterare är gäster i naturen. Skogen är vår idrottsplats, men den är också en levande miljö för växter och djur där vi måste visa varsamhet och hänsyn. Vi är gäster hos den som äger markerna och därför är det självklart att vi även ska ta hänsyn till markägarnas intresse.

Som orienterare representerar du inte bara dig själv utan hela vår idrott. Om du uppträder på ett ansvarsfullt sätt får det positiva effekter för hela orienteringsrörelsen. För att kunna bedriva vår idrott är vi beroende av ett väl fungerande samarbete med i första hand markägare och jägare. Vi har alla ett gemensamt ansvar för att upprätthålla en god bild för orientering och orienterare.

Allemansrätten

Orientering i Sverige kan genomföras i den stora omfattning som nu sker tack vare Allemansrätten. Skyldigheterna som kringgärdar Allemansrätten kan sammanfattas i orden "inte störa – inte förstöra!"

Tack vare allemansrätten kan alla röra sig fritt i den svenska naturen. Men det finns vissa saker som du måste tänka på när du är ute och vandrar, campar, klättrar, plockar blommor eller gör något annat i naturen.

På Naturvårdsverket hemsida finns filmer som beskriver hur Allemansrätten fungerar.

[Allemansrätten - vad är det? \(Youtube\)](#)

[Allemansrätten - hur funkar den i skogen \(Youtube\)](#)

[Allemansrätten - hur funkar den vid odlad mark och hagar \(Youtube\)](#)

Orientering och allemansrätten

Orientering i Sverige kan bedrivas så pass mycket på grund av Allemansrätten. Allemansrätten har sitt ursprung i gammal sedvänja som idag är grundlagsskyddad och därför kan vara lätt att ta den för given. Allemansrätten är ingen egen lag utan begränsas av lagar och andra styrande regler som talar om vad man inte kan göra i naturen. Skyldigheterna som begränsar Allemansrätten kan sammanfattas i orden "inte störa – inte förstöra!"

Att tänka på som deltagare

Följ arrangörens anvisningar

Följ alltid den väg som arrangören markerat med snitslar/skyltar till exempel mellan parkering och arena (tävlingscentrum) och till startplats. Orsaken kan vara resultat av en överenskommelse med markägaren.

Tomt är hemfridszon

Boende har rätt att känna sig ostörda i sina hem. Vid orientering får man inte gå eller springa över tomtmark.

Åkrar och kantzoner

Åker med nysådd, växande eller ej skördad gröda får inte beträdas. Även kantzonen mellan odlad mark och dike/staket/stenmur får normalt inte användas. Om det är tillåtet att springa utmed en kantzon, framgår det på tävlingskartan.

Betande tamdjur

Var försiktig när du passerar betesmarker. Betande tamdjur är lättskrämda och kan i vissa situationer vara farliga.

Stängsel och murar

Var försiktig vid passage av stängsel, stenmurar, staket och diken så att dessa inte skadas. Kom ihåg att det aldrig är tillåtet att klättra på staket, då de kan skadas. Som tävlande får du bara hoppa, kliva eller krypa under ett staket.

Grindar och bommar

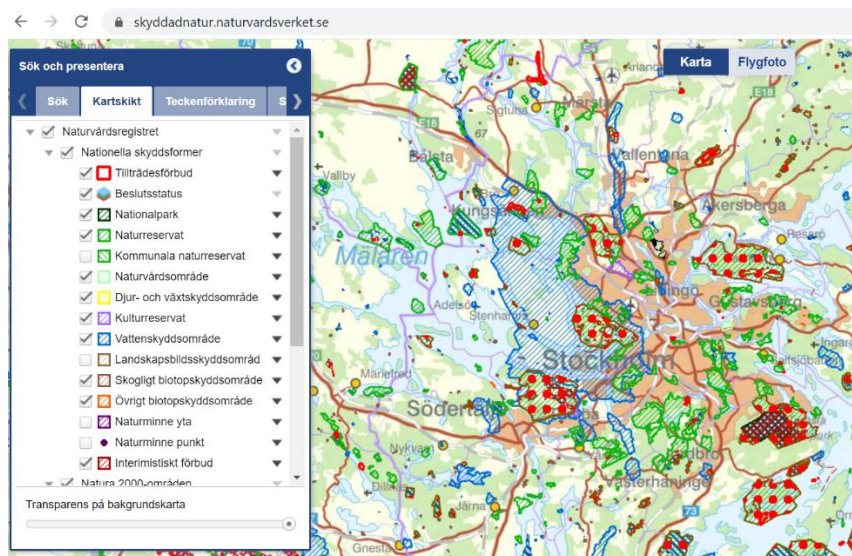
Du får öppna för passage men måste stänga efter dig. Särskilt viktigt om det finns djur i hagen.

Nedskräpning

En orienterare lämnar aldrig något skräp efter sig!

Skyddad natur

I skyddad natur, till exempel naturreservat som är den vanligaste skyddsformen, gäller särskilda föreskrifter för att bevara respektive områdes värden. Syftet med naturreservatet avgör vilka regler – ”föreskrifter” - som gäller i varje naturreservat. På Naturvårdsverkets webbplats [Skyddad Natur](#) kan man ta del av vilka områden som är skyddade samt få fram vilka föreskrifter som gäller i respektive område.

Skyddad Natur från Naturvårdsverket

Jakt – jaktperioder och organisering

Jakten är organiserad i jaktområden. Det kan finnas ett eller flera jaktområden på en karta. Det största intresset för jakt är knutet till inledningen av jaktperioderna. Egentligen pågår det någon sorts jakt året om. Men några perioder där det är många jägare ute i markerna kan vara bra att känna till.

Älgjakten startar den 8 oktober i södra Sverige och får pågå till sista januari. Längre norrut, från nordliga delarna av Gästrikland, Dalarna och Värmland börjar jakten på älg i stället den 1 september. Den stora **rådjursjakten** startar den 16 augusti i hela landet och pågår också januari ut. Dov och Kronhjort får jagas mellan 16 augusti till 31 mars. **Vildsvin** jagas däremot hela året, inte sällan i mörker vid speciella utfodringsplatser, s.k. åtlar.

Vilt, viltzoner och fågelskydd

Vid både träning och tävling bör det finnas frizoner för vilt markerade som förbjudet område på kartan. Syftet med en frizon för vilt är att skapa ett lugnare område som tillflykt för viltet under den tid arrangemanget pågår. En enda löparens passage av ett sådant område kan då äventyra hela syftet med frizonen och det är därför mycket viktigt att respektera förbjudna områden inte bara på grund av sportslig rättvisa. Samma hänsynstagande kan gälla för vissa sällsynta fåglar under häckningstid.

Vårperioden

Våren är årets känsligaste tid då fåglarna häckar och djuren föder barn. Den känsliga perioden inleds i mitten av april och pågår till mitten av juli sett över hela landet. Sverige är avlångt och därför kommer våren tidigare i södra Sverige än i norra. Det inverkar också på djurens beteende så att den känsligaste perioden startar tidigare i söder och flyttar sig sedan norrut i landet. Det är inte förbjudet att vara i skogen eller träna orientering under vårperioden. Däremot måste vi ta större hänsyn. / *Stockholm gäller detta från 10 maj till sista juni.*

Plats och område: I områden nära bebyggelse och där det rör sig mycket människor är djuren mer vana vid människor än de är i mer orörda skogar. Det är därför bättre för djuren att vi orienterar i tätortsnära områden än i storskogar under vårperioden. Marker med ett blandat inslag av ängs-, hag- och skogsmarker samt fågelrika våtmarker bör undvikas eftersom de är populära platser för djur med nyfödda ungar. Även storleken på träningsområde spelar roll. Kan man hålla det litet är det bättre.

Varaktighet: Det är bättre med en kort störningsperiod än en längre. Därför bör man inte ha arrangemang som löper över flera dagar eller flera veckor i följd. Ju kortare tid desto bättre.

Antal deltagare: Det som är lättast att styra är hur många deltagare ett arrangemang har. Få deltagare är givetvis bättre än många.

Träning och mindre arrangemang

Även om det är träningsarrangörens skyldighet att säkerställa rätt val av område samt att man inte är för många och för länge i ett träningsområde kan dessa inte förberedas lika grundligt som ett större arrangemang. Därför ställs större krav på den enskilde att själv utan anvisningar avgöra och undvika känsliga områden samt hemfridszoner.